

høggd

Björgfríð Ludvig
Hamarsgøta 24
FR-100 Tórshavn

Løgmannsskrivstovan
Lógardeildin
Tinganes

9. juli 1997

Við. fyrisitingarlógini og lógini um alment innlit:

Spurningurin um, um fyrisitingarlógin og lógin um alment innlit eru galdandi fyri Arbeiðsloysisskipanina hevur fleiri ferðir verður uppi á fundi í stýrinum fyri ALS. Spurningurin er settur á skrána tann 21. august 1997.

Í hesum sambandi verður heitt á lógardeildina um svara hesum spurningini:

Eru fyrisitingarlógin og lógin um alment innlit galdandi fyri ALS?

Vinarligar heilsanir

B. Ludvig
Björgfríð Ludvig

Umboð fyri almennu arbeiðsgevarnar.

10. JUL. 1997

F. L. j. nr.

18
665-1/91

Tórshavn, tann 14-07-97

J.Nr.: 665-1/91

(at tilskila í svári)

Viðgjørt: JH/mm

Tygara skriv

19

Bjergfríð Ludvig
Hamarsgøta 24
100 Tórshavn

Við skrivi dagfest 9. juli 1997 hevur umboð fyri almennu arbeiðsgevararnar sett lógardeildini fyrispurning um, hvørs fyrisitingarlógin og lóg um alment innlit eru galdandi fyri ALS í samband við, at spurningurin fleiri ferðir hevur tikið seg upp á fundi í stýrinum fyri ALS.

ALS er sett á stovn sambært lótingslóg nr. 17 frá 10. mars 1992, og við heimild í somu lóg eru kunngerðir nr. 18 og 19 um, nær inngjöld til arbeiðsloysistryggingina og arbeiðsávísingina skulu byrjað, og um val av stýri fyri arbeiðsloysistryggingina og arbeiðsávísingina, givnar.

ALS er sett á stovn sum ein trygging, hvørs ovasti myndugleiki, sum umsitur og hevur ábyrgdina av arbeiðsloysistryggingini og arbeiðsávísingini, er stýrið, sum er skipað av 7 limum. 6 av hesum limum verða valdir av landsstýrinum eftir uppskoti frá løntakara- og arbeiðsgevarafeløgnum, meðan 7. limurin, sum er formaður, verður valdur beinleiðis av stýrinum.

Fæið hjá tryggingini verður fingið til vega við serligum gjaldi frá tryggingartakara og øllum arbeiðsgevarum í Føroyum. Landskassin hevur latið 20 mió. kr. sum stovnsfæ til arbeiðsloysistryggingina sum eitt eingangsgjald. Løntakarar, fiskimenn og útróðrarmenn, sum hava fulla skattskyldu í Føroyum hava skyldu til at tekna arbeiðsloysistrygging, meðan sjálvstøðug vinnurekandi hava rætt til at tekna trygging.

Allir arbeiðsgevarar hava skyldu til at gjalda til arbeiðsloysisskipanina, og fyri øll inngjöld er heimild til at krevja gjaldið inn við panting.

Landsstýrið kann eftir tilmæli frá stýrinum áseta nærri reglur um arbeiðsloysisskipanina og arbeiðsávísingina.

Umsitingin verður fíggað av gjøldunum, og upplýsingar í samband við útgjald kunnu útvegast frá líkningarvaldinum.

Kærunevndin tekur endaliga avgerð í samband við arbeiðsloysistrygging og arbeiðsávísing. 3 limir sita, sum eru valdir av landsstýrinum, tó soleiðis, at 1 limur umboðar lønmóttakara, 1 limur arbeiðsgevaran, meðan síðsti limur skal verða lögfrøðingur og er formaður í nevndini.

Tað er ein heldur ivasamur lögfrøðisligur spurningur, tí ALS liggur í eini grásonu millum privat og alment virksemi. Spurningar hesum viðvíkjandi hava serligan áhuga og fleiri sjónarmið eru. Lögfrøðisliga er tað serliga spurningurin um, í hvønn mun umsitingarligar reglar eru galdandi.

Tað avgerandi fyri, um lógirnar eru galdandi fyri ALS, er skipanin av hesum stovni, ikki sjálvt virki hjá ALS. T.d fella partafeløg uttanfyri, óansæð hvaðani peningurin kemur, virki teirra, og um tey eru sett á stovn við lóg ella á privatum grundarlagi.

ALS er ikki skipað sum eitt partafelag, og mugu tí aðrir tátta dragast í avgerðina, um skipanin er umfatað av fyrisitingarlógini og lóg um alment innlit.

Vanliga hevur tað stóran týdning fyri avgerðina, um talan er um ein umsitingarligan myndugleika, at:

1. Um stovnurin er settur á stovn við lóg/ við heimild í serligari lóg, og um lóggávan skal skiljast soleiðis, at stovnurin er ein umsitingarligur myndugleiki,

ella

2. Um stovnurin verður veitt tilfeingi gjøgnum figgjarlógina.

- Eisini hevur samansetingin av leiðsluni og eftirlitið við stovninum týdning í hesum sambandi.

Nakrir serligir umsitingarligir myndugleikar eru ikki á figgjarlógini, hóast teir eru settir á stovn við lóg, men í hesum føri er tó ein serlig lóg, sum ásetur ymiskar reglur í samband við skipan stovnsins.

ALS er sett á stovn við lógtingslóg nr. 17 av 10. mars 1992, men verður figgjað gjøgnum inngjaldið, sum tó er fyriskipað við lóg.

Talan er má tí vera um eitt sjálvstøðugt umsitingarligt subjekt, t.v.s. ein sjálvstøðugur, løgfrøðisligur persónur, sum røkir ávísar uppgávur innan almennu umsitingina, og sum hevur eitt sjálvstøðugt inntøkugrundarlag og fæ.

Oftani verður hesin háttur nýttur, tá landið hevur sett á stovn eina vinnuliga fyrirøku, ið sum meginregla skal hvíla í sær sjálvum. Felags fyri hesi sjálvstøðugu umsitingarligu subjektini er, at tey er sett á stovn við serligari lóg, sum inniheldur reglur um virki og leiðslu teirra, eins og landsstýrisins heimildir í hesum sambandi, meðan tað figgjarliga er hildið sundur frá landsskassanum. Hetta merkir m.a., at landsstýrið ikki hevur atgongd til at leiðbeina í størri mun enn nevnt í lógini um ALS.

Dømi um hetta er "Statsanstalten for livsforsikring", sum nú er vorðin privatiserað. Onnur dømi eru "Arbejdsformidlingen", meðan donsku arbeiðsloysistryggingarnar ikki eru umfataðar. Ein avgerðandi munur millum føroysku og donsku skipanina er tó, at danska skipanin er uppbygd heilt øðrvísi, m.a. at limaskapur er sjálvboðin, og at fleiri arbeiðsloysisskipanir eru at velja ímillum. Eisini er tað ósakligt fyrilit at hyggja at limaskapið í arbeiðsloysisskipanum í samband við starvsfólkamál í Danmark.

Í samband við ALS hevur tað sostatt týdning, at stovnurin er settur á stovn við lóg, og at landsstýrið velur limirnar í stýrið fyri ALS eftir uppskotið frá arbeiðsgevarafeløgum og løntakarafeløgum, og sjálvst velur 7. limin, sum er formaður. Hetta gevur landsstýrinum stóra ávirkan á leiðsluna á ALS.

Eisini hevur tað týdning, at limaskapur er bundin, soleiðis at tað ikki ber til at bera seg undan at verða limur í ALS, og at limagjaldið verður kravt inn av landinum sum ein partur av skattinum. Kærunevndin í ALS er eisini vald av landsstýrinum, og tískil hevur landsstýrið eisini her stóra ávirkan á tiknu avgerðirnar sum eftirlit.

Samanumtikið hevur landsstýrið eina so stóra ávirkan á stovnin ALS, at hesin má roknast til ta almennu fyrisitingina, og tískil umfataður av fyrisitingarlógini og lóg um alment innlit, tó við teimum undantøkum, sum fylgja av serligu støðu stovnsins.

L.v.